

Høring- levekår og tiltak for mennesker med utviklingshemming

I Bokollektivet, som er tilknyttet Oslo Krisesenter, har vi merket oss en gruppe mennesker med utviklingshemming som vi mener trenger egne tiltak. Vi merker oss at det ikke er tilføyd noen merknader når det gjelder situasjonen til utviklingshemmede med innvandrerbakgrunn (punkt 13.2.9).

Bokollektivet og Bokollektivets leilighetsprosjekt er et tilbud til minoritetskvinner og -menn som er på flukt fra familien grunnet tvang, trusler eller vold, herunder tvangsekteskap enten før eller etter inngått ekteskap. Målgruppen er kvinner og menn som trenger mer oppfølging og over noe lenger tid enn det krisesenteret normalt er ment å skulle tilby.

Gjennom vårt arbeid med denne målgruppen, har vi hatt beboere som selv har utviklingshemming, og som vi ikke har forutsetninger for å kunne hjelpe i den grad de har behov for. De kan for eksempel ha spesielle utfordringer med økonomi, valg av omgangskrets (dårlig ivaretagelse av egen sikkerhet), personlig pleie, handling av mat og klær, matlaging, osv. Vi har sett at utviklingshemmede i målgruppen trenger egne tiltak, og at utviklingshemmede utsatt for æresrelatert vold er en ekstra sårbar gruppe som faller mellom flere stoler.

Vi har òg observert at utviklingshemmede søsken av beboere i Bokollektivet ikke har noe tilbud tilsvarende det beboerne her har; at noen ikke har noe tilbud i det hele tatt. De kan ha et ønske om å bo i egen bolig/bofellesskap for utviklingshemmede, men blir boende hjemme hos familien, som igjen utsetter dem for sterk kontroll som innskrenker deres frihet og deres ønske om et selvstendig liv. Reformens intensjon om «normalisering» er dermed ikke møtt, og det er tilfeldigheter som gjør om disse får en mulighet eller ikke til å leve sitt eget liv.

Paragraf 15 i Lov om sosiale tjenester i NAV rundskriv, sier at «kommunen i arbeids- og velferdsforvaltningen skal medvirke til å skaffe boliger til vanskeligstilte personer som ikke selv kan ivareta sine interesser på boligmarkedet».

Vi har imidlertid kjennskap til at offentlige instanser som NAV ikke alltid tar tak i situasjonen selv om personen tar kontakt og gir uttrykk for at situasjonen hjemme er uholdbar. NAV har heller ikke medvirket gjennom å henvise videre. Det har vært avhengig av påtrykk fra utenforstående, som for eksempel oss i Bokollektivet eller hjelpeverge for at noe skjer. I og med at dette er personer over 18 år, er det heller ingen vi kan melde til om bekymringsverdige forhold. Beboerne hos oss som har utviklingshemmede søsken bekymrer seg og tar på seg skyldfølelse fordi de ikke kan ordne opp for den svakere part som blir igjen hjemme og ikke har samme mulighet til å skape seg et selvstendig liv. Dette utgjør en betydelig tilleggsbelastning.

Vi viser også til medieoppslag om at utviklingshemmede norsk-pakistanere har fått avslag fra UDI på familieinnvandring etter ekteskap med pakistanere. Vi undrer oss på hvordan de utviklingshemmede norsk-pakistanerne er ivaretatt etter avslag begrunnet i tvangs- eller proformaekteskap eller begge deler. I slike saker tenker vi at det er to ofre. Det ene den utviklingshemmede, som ikke har hatt et reelt valg i forhold til giftermål, og som blir forlatt/ikke får ektefellen til Norge. Dette kan igjen føre til at familien pålegger den utviklingshemmede skam og skyldfølelse for situasjonen. Den andre er ektefellen som kommer til Norge gjennom familiegjenforening (de tilfellene UDI ikke har fanget opp). Vi har hatt kontakt med slike ektefeller som har blitt presset/tvunget til å gifte seg med den utviklingshemmede i Norge. Vi ser med bekymring på barn som blir født i slike ekteskap.

Reformens intensjon om «normalisering» bør grunnet ovennevnte problemstillinger, etter vår mening, resultere i konkrete tiltak, for eksempel i form av et eget botilbud, for denne ekstra sårbare gruppen utviklingshemmede. NAV bør også ha egne retningslinjer slik at den utviklingshemmede blir hørt i sitt ønske om egen bolig (jf. paragraf 15), uavhengig av familien. Det er ikke alltid slik at den utviklingshemmede vet hvor han/hun skal henvende seg, og for en del tror vi det vil være naturlig å henvende seg til NAV i første omgang.

Med vennlig hilsen

Inger-Lise Walmsness Larsen
daglig leder ved Oslo Krisesenter

Guri Waalen Borch
sosialkonsulent/miljøterapeut
Bokollektivet ved OsloKrisesenter